

Sygn. akt I ACa 482/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA Zbigniew Stefan Cendrowski (spr.)

Sędziowie: SA Edyta Mroczek

SO del. Joanna Zaporowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa F. J.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o uchylenie uchwały ewentualnie ustalenie jej nieważności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga

z dnia 3 stycznia 2012 r. sygn. akt II C 1179/10

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powodowie F. J., J. P., K. Z., G. C., W. D. wnieśli o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...)” w W. nr (...) z dnia 16 września 2010 roku.

Pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w W. wniosła o oddalenie powództwa.

W związku z cofnięciem pozwu przez J. P., K. Z., G. C. i W. D. Sąd częściowo umorzył postępowanie.

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa F. J. wnosił o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nr (...) z dnia 16 września 2010 roku ewentualnie o stwierdzenie jej nieważności.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie Wydział oddalił powództwo oraz zasądził od powoda F. J. na rzecz pozwanej spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie oparto na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych :

Powód F. J. jest członkiem pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowa (...) w W. i przysługuje mu spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego przy ul. (...). Budynek jest podłączony do wspólnego węzła ciepłowniczego na terenie osiedla. Na mocy uchwały nr (...) z dnia 12 lipca 2010 roku Rada Nadzorcza Spółdzielni postanowiła, iż

wszystkie koszty związane z utrzymaniem węzła ciepłego w budynku przy ul. (...) ponosić będą tylko i wyłącznie osoby mające ograniczone prawo rzeczowe do segmentów podłączonych do tego węzła. Koszty dostawy ciepła, koszty dostawy zimnej wody do węzła oraz koszty energii elektrycznej dostarczanej do węzła miały być rozliczane zgodnie z obowiązującym regulaminem natomiast koszty związane z ewentualnym wystąpieniem awarii miały być rozliczane w równej wysokości na każdy segment podłączony do węzła. Powyższe zasady miały obowiązywać od dnia 1 listopada 2010 roku. Od powyższej uchwały powód wraz pięcioma innymi członkami Spółdzielni odwoła się do Walnego Zgromadzenia Członków zwołanego na dzień 16 września 2010 roku. Podczas obrad wydano 103 mandaty członkowskie, zaś w głosowaniu uczestniczyły 84 osoby. Przygotowany projekt uchwały nr(...) przewidywał, że Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przyjmuje odwołanie z dnia 30 lipca 2010 roku od uchwały nr (...) Rady Nadzorczej z dnia 12 lipca 2010 roku i uchyla zaskarżoną uchwałę. Spośród uprawnionych do głosowania za przyjęciem uchwały głosowało 11 członków spółdzielni, przeciw było 72 osoby w związku z czym uchwała nie została podjęta. Głosowanie odbyło się w formie elektronicznej, zgodnie z zasadami przyjętymi Uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków nr(...) podjętą na tym samym Zgromadzeniu.

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami, wynikał z niekwestionowanych kserokopii złożonych przez strony dokumentów prywatnych.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione. Jako podstawę prawną żądania uchylenia lub ustalenia nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia przyjęto art. 42 Ustawy Prawo spółdzielcze w brzmieniu nadanym przez art. 3 pkt 7 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.05.122.1024). zauważono, że z brzmienia powyższego przepisu wynika, że uchyleniu jako względnie nieważna podlega jedynie uchwała, która jest sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzi w interesy spółdzielni albo ma na celu pokrzywdzenie jej członka. Dalej wskazano art. 42 § 2 pr. spółdz., który przewiduje bezwzględną nieważność uchwały sprzecznej z ustawą, stanowiąc *lex specialis* w stosunku do art. 58 k.c. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 07.01.2009 r IACa 681/08 Apel.-W-wa 2010/3/23) naruszenie postanowień statutu lub regulaminu spółdzielni, mające wpływ na treść uchwały organów spółdzielni, stanowi podstawę powództwa o jej uchylenie (art. 42 ust. 3 prawa spółdzielczego), a nie powództwa o ustalenie nieważności uchwały. Jeżeli jednak równolegle zachodzi naruszenie zasad zwoływania posiedzeń, formalnych reguł obowiązujących przy podejmowaniu uchwały lub sprzeczność uchwały z przepisami prawa należy dochodzić ustalenia nieważności podjętej uchwały (art. 189 k.p.c.). Należy jednocześnie zauważyć, że żądanie uchylenia lub ustalenia nieważności uchwały może dotyczyć jedynie uchwał, które zostały podjęte w sensie pozytywnego wyniku głosowania członków spółdzielni uczestniczących w obradach walnego zgromadzenia spółdzielni. Jeżeli uchwała nie uzyskała wymaganej większości głosów (została odrzucona) to nie może być mowy o jej uchyleniu bowiem uchwała ta w ogóle nie istnieje. Rzeczą Spółdzielni (jej właściwych organów) jest sformułowanie projektu uchwały, umieszczenie jej w porządku obrad, podanie projektu uchwały do wiadomości członków, w końcu poddanie projektu uchwały pod głosowanie. Orzeczenie Sądu w przypadku odwołania członka spółdzielni może mieć wyłącznie charakter kasatoryjny, co oznacza, że nie może ono prowadzić do nadania uchwale określonej, pożądanej przez powoda treści lub zastąpienia braku uchwały. Celem orzeczenia Sądu jest wyeliminowanie zaskarżonej uchwały z porządku prawnego, co następuje przez jej uchylenie. Wyrok Sądu może także potwierdzić w sposób deklaracyjny, że uchwała jest nieważna bądź nie istnieje. Nie może budzić wątpliwości, że uchwała nie istnieje jeżeli nie została przyjęta większością głosów. W tym wypadku możemy mówić co najwyżej o projekcie uchwały, który nie uzyskał akceptacji zgromadzenia a zatem nie stanowi oświadczenia woli najwyższego organu Spółdzielni jakim jest Walne Zgromadzenie. Sytuacja taka zachodzi w przypadku uchwały nr (...) przeciwko której głosowały 72 osoby, podczas gdy za jej przyjęciem było jedynie 11 osób. Sytuacja byłaby natomiast odmienna, gdyby Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę oddalającą odwołanie powoda i uchylającą zaskarżoną przez niego uchwałę Rady Nadzorczej nr (...) z dnia 12 lipca 2010r.

W ocenie Sądu I instancji w świetle powyższego nie znajduje uzasadnienia żądanie uchylenia lub ustalenia nieważności uchwały, która nie istnieje w porządku prawnym. Powództwo zostało ostatecznie sprecyzowane przez ustanowionego pełnomocnika profesjonalnego a orzeczenie Sądu nie może wykraczać ponad żądanie w myśl art. 321 kpc.

Zauważono, że niepodjęcie przez Walne Zgromadzenie uchwały nr (...) powoduje, że przysługujące powodowi odwołanie od uchwały Rady Nadzorczej nr (...) nie zostało do dnia dzisiejszego rozpatrzone, co winno nastąpić w myśl art. 38 & 1 pkt. 9 Ustawy Prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (Dz.U.03.188.1848 j.t. ze zm.).

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji wyroku niezależnie od rodzaju i zakresu zarzutów sformułowanych przez stronę powodową a rozważanie ich zasadności było bezprzedmiotowe. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od wyroku złożyła strona powodowa zarzucając naruszenie :

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego postanowienia, tj.:

a) Niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy - art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, tj. brak odniesienia się do wskazanych w powództwie zarzutów formalnych i materialnych czy przemawiających za wadliwością prawną zaskarżonej uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...), brak rozpatrzenia zasadności podnoszonych zarzutów w przedmiocie prawidłowości przebiegu Walnego Zgromadzenia Członków i przeprowadzonego głosowania .

b) art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczną z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego ocenę dowodów i przyjęcie, że:

- uchwała która nie uzyskała wymaganej większości głosów, nie stanowi uchwały a zarazem oświadczenia woli głosujących nad nią członków (...) Pozwanej,

- żądanie uchylecia lub ustalenia nieważności uchwały może dotyczyć jedynie uchwał, które zostały podjęte w sensie pozytywnego wyniku głosowania członków spółdzielni uczestniczących w obradach (...),

- Walne Zgromadzenie Członków Pozwanej w dniu 16 września 2010 r. głosowało jedynie na podstawie projektu uchwały,

c) naruszenie zasady res iudicata poprzez nieodniesienie się do zarzutów i stanu faktycznego zaistniałego pomiędzy tymi samymi stronami, które stanowiły przedmiot rozpoznania sprawy przed Sądem Okręgowym Warszawa Praga II Wydział Cywilny, sygn. akt: II C 679/09 oraz niewyjaśnienie czy wobec powyższego wyroku możliwe jest podejmowanie przez organy spółdzielni kolejnych uchwał w tej samej materii, poddawanie ich pod głosowanie członków a w konsekwencji możliwości ich zaskarżania i ponownego rozstrzygnięcia przez sąd.

II. naruszenie przepisów materialnych, które miały wpływ na treść wydanego postanowienia, tj. art 42 ustawy dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze poprzez jego błędną wykładnię, że żądanie uchylecia uchwały dotyczy może tylko uchwał przegłosowanych pozytywnie.

Wskazując na powyższe zarzuty wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie powództwa i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku ze zniesieniem postępowania i przekazanie sprawy Sadowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, o ile przedstawia zarzut błędnej wykładni przepisu art. 42 § 1 prawa spółdzielczego w zw. z art. 41 § 1 i § 2 prawa spółdzielczego.

Sąd Apelacyjny, bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach apelacji, naruszenie prawa materialnego, dlatego też wskazuje na naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisu art. 65 § 1 k.c.

Uchwały organów spółdzielni są czynnościami prawnymi w rozumieniu prawa cywilnego. Stanowią one oświadczenie woli podlegające regułom wykładni wskazanych w przepisie art. 65 k.c., który nakazuje badać rzeczywisty sens oświadczenia woli z uwzględnieniem okoliczności jego wyrażenia.

Jest poza sporem, że powód odwołał się od uchwały Rady Nadzorczej do Walnego Zgromadzenia – stosownie do treści art. 38 § 1 pkt 9 prawa spółdzielczego.

Niekwestionowanym celem takiej czynności było doprowadzenie do tego – by organ spółdzielni, jakim jest walne zgromadzenie, rozpoznał odwołanie od uchwały innego organu - rady nadzorczej, co stosownie do cytowanego przepisu art. 38 prawa spółdzielczego, może nastąpić jedynie w formie podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie (vide: odwołanie karta 7-9 akt).

Takie też znaczenie złożonemu odwołaniu zostało przypisane przez pozwaną spółdzielnię, czego wyrazem było zamieszczenie w porządku obrad walnego zgromadzenia członków pozwanej spółdzielni punktu – podjęcia uchwały w sprawie złożonego odwołania od uchwały rady nadzorczej – (pkt 8 porządku obrad).

Na takie rozumienie znaczenia podejmowanych przez strony czynności wskazuje też strona pozwana w odpowiedzi na pozew.

Zatem obie strony procesu – powód jako członek spółdzielni i pozwana spółdzielnia działająca przez swoje organy podejmowały czynności zmierzające do podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały, rozpoznającej odwołanie członka spółdzielni od uchwały rady nadzorczej.

Taki też zamiar stron wynika z treści protokołu odzwierciedlającego przebieg walnego zgromadzenia. Sama procedura głosowania dotyczyła projektu uchwały w tym właśnie zakresie, przygotowanej w tym celu.

Treść tego projektu jest sporządzona błędnie, gdyż w istocie zakłada, że odwołanie (powoda) zostanie uwzględnione.

W sytuacji zatem, gdy większość głosujących głosowała przeciwko zasadności odwołania – treść podjętej uchwały jest mało czytelna.

Jednakże – jak wskazano na wstępie – uchwała organu spółdzielni stanowi oświadczenie woli ze wszystkimi tego skutkami – również co do reguł wykładni jej treści (art. 65 k.c.).

Przedstawione wyżej okoliczności pozwalają na niebudzącą wątpliwości wykładnię, że podczas walnego zgromadzenia członków pozwanej spółdzielni dnia 16 września 2010 r., uprawnieni do głosowania podjęli uchwałę, której istotą było nie uwzględnienie odwołania powoda.

Nie jest zatem uzasadniona ocena, że tego dnia nie została podjęta uchwała walnego zgromadzenia, rozpoznająca odwołanie członka spółdzielni od uchwały rady nadzorczej.

Wobec tego, że Sąd Okręgowy, wyrażając odmienną ocenę, nie rozpoznał meritum żądania powoda – zaskarżony wyrok należało uchylić wobec nierozpoznania istoty sprawy.

Ubocznie zatem należy jedynie wskazać, że powód nie wykazał, jak dotychczas, zasadności swojego twierdzenia co do naruszenia procedury podczas głosowania w związku z tzw. „elektronicznym głosowaniem”.

Jak zasadnie zauważył to Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku z 12 marca 2012 r. – II C 149/10 – elektroniczne liczenie głosów – to jedynie strona techniczna samej czynności liczenia.

Oczywiście chybiony jest też zarzut co do powagi rzeczy osądzonej. Tożsame są jedynie strony postępowania w sprawie II C 673/09 i w sprawie niniejszej.

Żądanie w sprawie II C 673/09 dotyczy zupełnie innej uchwały, nie zachodzi zatem tożsamość przedmiotowa.

Podobieństwo w treści uchwały nie ma w tym przypadku znaczenia dla oceny tożsamości roszczenia.

Z tych wszystkich względów orzeczono zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c.